

PROLEGOMENON PHARMACEUTICUM CONTINENS

Diversa vocabula Pharmacopæo scitu
necessaria.

Blutio denotat materiam à particulis impuris affusione aquæ mundicare , vel à salibus liberare.

Abstrahere est liquidum vel menstruum mediante destillatione separare.

Acuere seu **A**cuare est rem fortiorem reddere , vel stimulum eidem addere , quod maximè contingit cum diagrydio , trochiscis alhandali & aliis fortioribus in parva quantitate addendo.

Adustio vel **C**ombustio spagyrica dicitur , quando commiscetur aut adiutatur , aut corruptitur humiditas substancialis rerum.

Alcahest , **A**lkahest & **A**ltahest est sal universale trium regnorum animalis , mineralis & vegetabilis climata pervadens , est generale solvens , perenne , & immutabile.

Alcahest glauberi est liquor nitri fixi.

Alcol , **A**lcool & **A**lcohol est subtilissimus & impalpabilis pulvis , alcohol vini est spiritus vini rectificatissimus , dicitur etiam sulphur cœlestis.

Alkali est omne sal lixiviosum , generaliter vero sumuntur cineres clavellati , qui ex vini fæcibus post spiritu vini destillationem relictis per combustionem & elixivationem fiunt.

Alembicus est capitellum rostratum , quod vasis inferioribus ad recipiendos vapores imponitur.

Alembicus cæcus est capitellum sine rostro sublimationibus & digesti- nibus inserviens.

Amalgama est commixtio alicujus metalli cum mercurio vivo.

Amphora est mensura liquidorum apud veteres.

Amuletum dicitur & Periana seu Xenechton , est præservativum exter- num præcipue contra pestem collo appensum.

Ana, *ā*, *āā* vel anatica portio denotat à qualem diversorum medicamentorum dosim.

Anacollema est linimentum aut aliud medicamentum, quod fronti & naribus adhibetur ad hæmorrhagias sistendas; est & remedium incarnans & conglutinans.

Apozema differt à decoctione, quod longiori morâ species excoqui debeant.

Bolus est medicamentum consistentiae aliquantum durioris quam electuarium, & plerumquè pro unâ dosi sumitur.

Calcinare est corpora dura vel lapidea mediante igne ita resolvere, ut in tenuissimum pulverem redigi queant.

Calx propriè dicitur, quod calcinando in alcohol conversum, ut calx solis, lunæ &c. vel saltem friabile factum est, ut cornu cervi & similia.

Candisatio soli saccharo propria significatio, dum in aqua solutum, depuratum, & ad consistentiam sacchari candi inspissatum in cristallis abit, quod candisare dicitur.

Cataplasma fit, cum pulveres addito aliquo liquido in pultem convertuntur.

Cauterium est remedium causticum & eschoreticum, paratur communiter ex lixivio forti, calce viva & luna in aqua forti soluta & inspissata.

Cementatio seu stratificatio idem est ac corrosio sicca, quâ corpus quadam metallicum cum salibus corrodentibus stratificatum calcinatur.

Ceratum à cera sic dictum, est emplastrum molliusculum.

Chymia est ars corpora concreta solvendi, & soluta coagulandi, ut purum ab impuro separetur, & vis medicamentosa exaltetur, aut promptior reddatur; sumitur & pro arte transmutandi metalla imperfectiora in perfectiora aurum & argentum, cuius duæ partes sunt argyropæia & Chrysopæia. Præparat quoquè chymia ex atrocissimis venenis saluberrima alexipharmacæ, dicitur & ars destillatoria, ars hermetica, ars perfecti magisterii, ars segregativa, ars separatoria & ars spagyrica.

Cinefactio, *Cineratio* vel *Incineratio* est operatio, quâ è tribus regnis cineres parantur.

Circulatio optimè fit in phiola longioris colli, vel in pelicano vel in cucurbita cum alembico cæco, aut in duplice cucurbita, ubi orificium majoris cucurbitæ recipit collum minoris, ut liquoris pars volatilior ac spirituosior continuò elevari ac recidere possit, adeoque quasi circulum transeat, maturiorquè evadat.

Circulatorium est vas vitreum , in quo infusus liquor ascendendo & descendendo quasi in circulos rotatur.

Circulus Chymicus est instrumentum rotundum ferreum vitris abscondendis aptum.

Clarificatio est operatio, qua succi vel decocta crassa clariora redduntur, & fit triplici modo , vel subsidentia , vel fermentatione , vel additione aceti , albuminis ovi, aut lactis.

Claretum est vinum aromaticum saccharo edulcoratum ; dicitur & potus hippocraticus.

Coagulatio contingit , quando per evaporationem, exaltationem, sublimationem & destillationem materia dissoluta coadunatur.

Cohob, **Cohobium** & **cohabatio** est liquoris corpori saepius affusi frequens abstractio , seu reiterata affusio & destillatio , vel exaltationis virium gratia , vel etiam majoris fixationis causâ.

Colare est liquorem per colum panneum vel linteum trahicere.

Colliquatio chymica est rei solidioris mediante igne liquefactio , quæ & fusio dicitur.

Collyrium est medicamentum externum usui oculorum dicatum.

Concretio est liquoris aut succi in massam solidiorem condensatio.

Condire ordinariè dicitur , dum vegetabile aliquod saccharo soluto liquidè permiscetur.

Congluten & **Conglutinatum** est, quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Conjunctio *sphagyrica* seu **connexio** est fermentatio , conjungere idem est ac imprægnare , dealbare, rubificare , dicitur etiam solis & lunæ conjunctio.

Consistentia dicitur , cum res ad certam crassitiem coquitur , uti contingit in syrups , rotulis & similibus.

Consummatum est gelatina ex gallina sine additione humiditatis prolecta.

Corrosio chymica est, dum res coagulatae per corrodentes spiritus in calcem reducuntur.

Corrosio humida est , cum corpus massæ cuidam fluidæ , vel acido corrodenti liquori immergitur , atque sic calcinatur.

Corrosio Immersiva est , dum corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur.

Corrosio Vaporosa , prima per aquas dulces fit , ut in cornu cervi , cornu alcis , quod vel in alembico destillatorio , vel in singulari ligneo laconico ita emollitur , ut in pulverem à cortice nudatum facile redigi possit. Secunda fit super aquâ forti. Tertia super vapore aceti fit plumbi mortificatio , & corrosiva calcinatio in cerus

sam , quarta fit , dum recrementa uavarum putrefacta vaporem corrosivum emittunt , mediante quo Mars & Venus calcinantur. Quinta contingit per vaporem plumbi , corrodendo mercurii vivi pedes , ne amplius currat. Sexta demum proponitur per mercurium & fuliginem à Paracelso.

Crucibulum est fusorium vas terreum igne fortissimo factum , basi acutâ , desinens in ampliorem capacitatem formâ triangulari vel rotundâ , adfundenda & eliquanda mineralia & metalla inventum.

Cucurbita cæca est vas dissolutioni salium , aliarumquæ rerum dicatum , in quod alia cucurbita sed minor vice versa imponitur & perlutatur.

Cucurbita vas quoquæ chymicum turbinatum est ex cupro stanno obducto , ex terra , vel vitro confectum , per quod destillationes per alembicum instituuntur , estquæ in cucurbitæ vel pyri forma utero turgescens , alia cucurbita fundi est globosi , alia plani.

Cupellatio est auri & argenti depuratio , mediante plumbo , in furno apto , omnes enim impuritates cum plumbo vel abeunt in vitrum cinereum , vel in fumum.

D. Simpliciter scriptum denotat : detur.

Decantare est liquorem materiæ alicui supereminente per inclinacionem effundere.

Decrepitatio dicitur de sale communi & consimilibus , quoniam , dum sine fusione ad ignem calcinantur , strepitum seu crepitum edunt.

Defensivum chyrurgis & balneatoribus vulgare nomen , Paracelsus verò ad interna transtulit intelligens confortantia , & gravioribus symptomatibus resistentia.

Deflagratio est operatio , qua medicamenta deflagrantur , hoc est : subito per ignem purgantur , ut nitrum cum sulphure , antimonium cum nitro & consimilia.

Deliquium , seu per deliquium solvere est rem solvendam in locum humidum collocare , ut per se in liquorem vertatur.

Depuratio est rei cuiusdam puræ ab impura separatio , ut est despumatio & clarificatio.

Desiccatio est superflui humoris vel humiditatis mediante calore evaporationi.

Despumare dicitur , cum inter coquendum spuma innatans cochleari plerumquæ perforato sèpius amovetur.

Destillare est materiam liquidam volatilem vi ignis per vesicam , alembicum vel retortam in vas recipiens expellere.

Destrudio chymicis dicitur dissolutio vel deperditio pristinæ & nativæ suæ formæ vel consistentiæ , & mutatio in alienam,

Detonare dicitur , quod cum flagratione & strepitu calcinatur, ut antimonium cum nitro , & cum tartaro.

Diacrysis denotat chymicam solutionem.

Digerere est materiam concentrandam , vel maturandam , aut figendam leni & constanti calore fovere , & in primo ignis gradu tractare.

Dispensatorium dicitur liber Pharmaceuticus continens medicamenta composita , quæ uni aut alteri loco practica sunt & communia.

Dissolutio est , quando salia , resinæ , aut aliud quid in spiritu vini , vel alio liquore dissolvuntur , vel quando corpora arte chymica in sua elementa rediguntur.

Ebullitio dicitur species effervescentiæ , vel elixationis fortioris materiæ liquidæ cum generatione bullarum à calore fortiori.

Elegma est medicamentum internum pulmonibus conveniens , syrupo crassius , quod in ore detinetur , ut paulatim per guttur in pulmones delabatur , dicitur & linctus , lambile , Looch.

Edulcorare primò dicitur , si calcinata sale grava , aquâ ut plurimum calidâ , tam diu abluantur , donec materia relictâ nullum amplius salinum saporem habeat ; secundò si potionē addito saccharo edulcorentur.

Elaboratio est operatio manualis , vel est solutio , aut coadunatio.

Elacosaccharum est mixtura ex oleis destillatis cum saccharo.

Empyreuma seu adustum est crassamentum illud viscidum , quod in aquis destillatis ad fundum subsidet.

Enema clyisma idem est ac clyster.

Epithema est medicamentum liquidum , quod partibus corporis nobilioribus , præsertim cordi & hepati adhibetur.

Evaporare seu exhalare , est liquorem calori exponere , ut exhalet humiditas.

Exaltatio est terminus spagyricus denotans sublimationem , quâ res affectionibus mutata ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur.

Fermentare est exaltatio rei cuiusvis , quâ per fermentum exagitata , & per destillationem subtilior reddit pars , vel spirituositas à crassioribus partibus , fæcibus vel phlegmate in sublimè elevatur.

Filtratio est subductio alicujus humidi per filtrum , vel manicam hipocratis.

Fixatio est corporum per se & naturâ suâ volatilium , & facile mobilium ligatio , qua corpora apta redduntur , ut ignis torturam sustinere valeant ; fixatio salium volatilium fit per spiritus acidos.

Fusio est liquatio per gradus ignis , ut contingit in metallis & mineralibus.

Gargarismus denotat liquorem , quo os & fauces gargarisando colluuntur.

Gelatina seu galreda fit ex rasura cornu cervi , eboris , ungulæ alcis , & aliis ingredientibus ; fit etiam ex fructibus acidis ribium , cydoniorum & similibus.

Gradus constituuntur à chymicis circa calorem & regimen ignis , & sunt gradus calcinationis , coagulationis , destillationis , digestio- nis , solutionis , putrefactionis & tincturæ.

Imbibere vel imprægnare est rem humiditate per vices potare , seu rem li- quore humectare.

Incorporatio est commixtio , quâ humida cum siccis in unius corporis massam coadunantur.

Infusio est extractio virium ex medicamentis per liquorem convenien- tem facta.

Inspissatio est , dum liquida materia evaporando in massam tractabilem & debitam consistentiam redigitur.

Interpassare dicitur de fcculis seu fomentis siccis , idemquè est , quod intersuere , ne materia inclusa conglomeretur , ob quam causam etiam goffypio pulveres suscipi solent.

Irroratio est , cum pulvis vel rotulæ aliquo humido , vel oleo destilla- to guttatum parùm irrorantur.

Lævigare est super porphyriticolapide intenuissimum pulverem redigere.

Linimentum est unguentum mollioris consistentiæ.

Liquatio competit metallis , salibus , pinguedinibus , & similibus , quæ vi caloris fluida fiunt.

Lutum est massa , quâ mediante primò vitra clauduntur in juncturis , secundò : uniuntur , si fracta sunt , tertid : à vi ignis defenduntur , & pro diversitate rerum , diversa parantur luta ; ordinarium conficitur ex farina aquâ permixta , quæ pasta supra frusta chartæ extensa , vasa conjungit ; ad vitra fracta componitur lutum ex casco recenti farina frumenti & calce viva , vel calx viva miscetur albumine ovi , & lutum hocce compositum cum frustulis vesicæ bubulæ humidæ applicatur ; fortius lutum conficitur , si ex minio & lithargyrio cum oleo lini vel vernice parum coctum , & fractis vitris super linteum extensem imponatur ; lutum ad vasa lignea idoneum præparatur , si resinæ libra una , terebinthinæ unciaæ tres , ceræ unciaæ duæ , pul- veris vitri contusi , farinæ laterum , calcis vivæ , pulveris squamma- rum

rum ferri ana uncia una invicem solvantur, & mixta applicentur, hac mixturâ fontes quoquè picantur. Possunt etiam varia alia luta perfici.

Macerare idem est ac digerere rem aliquam.

Malaxare idem est, quod mollificare, vel massam quandam manu subigere.

Manica hippocratis est sacculus laneus figurâ pyramidali, quo vina aromaticâ, & medicamentosa, aliquè liquores percolantur.

Matracium est sacculus, qui interpungitur in modum crucis.

Maturatio chymica est exaltatio rerum crudarum in maturiore & magis gratum statum, eademquè est cum digestione, circulatione & fermentatione.

Mensura medicinalis & mensura Viennæ Austriæ sunt æquales, unaquæquè enim continet libras quatuor ponderis medicinalis.

Menstruum dicitur liquor, qui ad tincturas extrahendas adhibetur, & à certo dierum numero ita nuncupatur.

Microcosmi nomine intelligitur homo, ita ossa, urina, & aliæ partes microcosmi sunt ossa humana, urina humana & aliæ partes humanae.

Minera propriè dicitur terra sive materia, ex qua metalla & mineralia eruuntur, ut minera solis, minera lunæ, minera veneris, minera Jovis, minera antimonii & reliquorum.

Pessus est medicamentum oblongum solidum, pudendo muliebri ex variis causis intrudendum.

Pharmaceutica & **pharmacia** est ars medicamenta colligendi, eligendi & componendi; vocatur quoque ars ministra scientiæ medicæ tradens descriptiones medicamentorum, & modum ea ritè adhibendi.

Pharmacochymia est ea artis chymicæ pars, qua traduntur præcepta præparationum chymicarum, saluti humanæ inservientium.

Pharmacopæus, **Pharmacopola**, **Apothecarius** & **Medicamentarius** in Germania sunt iidem, licet in Galliis pharmacopæus sit medicamenta componens, & pharmacopola eadem vendens; nostrates pharmacopæi colligunt, eligunt, componunt, præparant, & simul publico exponunt medicamenta, hinc manus medici dextræ prærogativam obtinuerunt; estquè pharmacopæus artifex, callens modum ritè præparandi tam simplicia quam composita medicamenta.

Pharmacopæa, **Pharmacologia**, **Pharmacopolium** & **Apotheca**, est doctrina medicamentorum parandorum, & locus, ubi prostant medicamenta tam simplicia quam composita & chymica.

Præcipitare dicitur , dum in liquore solutio facta per contrarium liquorem ad fundum præcipitatur.

Purificare est à sordibus separare , fitquè lavando , clarificando , filtrando , & digerendo.

Quinta Essentia propriè notat spiritum destillatum ex succis fermentatione exaltatis.

Redificare est blando calore destillare , ut pars magis spirituosa ac volatilis eliciatur , relicto phlegmate seu parte aquosâ in fundo.

Reducio est operatio , per quam calces in priorem formam metallicam restituuntur , fitquè fusione vel solo igne , vel igne & bitumine , vel igne & salibus ; huc pertinet revivatio mercurii , dum is aut sublimatus , aut solutus , aut præcipitatus pristino fluori restituitur.

Refrigeratorium chymicis est vas illud , quod aquam frigidam continet , quâ mediante vapores in destillatione exaltati per refrigerationem condensantur in aqueam substantiam , sive rostrum alembici transeat , sive ipsum ambiat alembicum , sive alio modo adhibeatur.

Reverberatio terminus est technicus in chymia significans ignitionem , qua corpora igne vivo repercutiente & reverberante in calcem subtiliorem , aut fusionem reducuntur.

Reverberatorium sive reverberium est furnus seu fornax chymica , in qua per flammarum materialia calcinantur.

Rostrum dicitur fistula illa , quæ galeis seu capitellis destillatoriis contigua est , per quam ex galea liquor destillatus in receptaculum superpositum destillatur.

Separare denotat , dum oleum ab aqua separatur , quod fit per tritorium angusti in fundo orificii , vel per goffyptum , vel per chartam emporeticam.

Sigillare hermeticè est vitrum igne fusorium liquatum claudere.

Sinapismus est cataplasma vel massa maximè consistens ex fermento acri , sinapi & aliis ingredientibus , plantæ pedum , vel alteri parti cutis imposta , ruborem , ardorem & vesicas inducens.

Sparadrappum est linteum , vel etiam charta emplastro ad ignem fluenti immersum , extensem & refrigeratum.

Stratificare seu stratum super stratum facere idem est , ac metallum laminatum & pulveres stratificando alternatim struere , nimirum primò sternendum est stratum pulvis , hinc imponenda lamina metallica , dein rursus pulvis , & sic continuando , donec pulvis stratum claudat.

Sublimare est particularum volatilium à fixis separatio , & quidem viâ siccâ parantur taliter flores , salia volatilia , cinnabaris , mercurialis & alia.

Sup-

Suppositorium est medicamentum solidum instar digiti in anum intrudendum.

Vesica destillatoria est vas æneum seu metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi factum , duorum vel trium pedum altitudinis & convenientis latitudinis ; circa vestigium apertum , ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere valeat ; alembicus cum rostro ejus debet inferius stanno obduci.

Observationes circa varia simplicia sub uno nomine sæpius comprehensa.

Quinque herbae emollientes

{ Malva,
Althæa,
Violaria,
Mercurialis,
Parietaria.

Quinque radices aperientes majores

{ Apii,
Fœniculi,
Asparagi,
Petroselini,
Rusci.

Quinque radices aperientes minores

{ Graminis,
Rubiæ,
Eryngii,
Capparis,
Ononidis.

Quinque genera myrobala-norum

{ Citrinæ seu flavæ,
Chebulæ seu cepulæ,
Indæ seu nigræ,
Emblicæ,
Belliricæ.

Quinque lapides pretiosi

{ Sapphiri,
Granati,
Smaragdi,
Hyacinthi,
Carneoli seu fardæ.

Quinque herbae capillares

{ Adiantum nigrū seu capillus veneris,
Adiantum album seu ruta muraria,
Polytrichon aureum,
Trichomanes,
Asplenium seu ceterach.

<i>Quatuor semina calida majora.</i>	{ Anisi, Fœniculi, Carvi, Cumini.
<i>Quatuor semina calida minoria.</i>	{ Ammeos, Amomi, Apii, Dauci.
<i>Quatuor semina frigida majora</i>	{ Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, Melonum.
<i>Quatuor semina frigida minoria</i>	{ Endiviæ, Scariolæ, Laetucæ, Portulacæ.
<i>Quatuor flores cordiales</i>	{ Borraginis, Buglossi, Rosarum, Violarum.
<i>Quatuor aquæ pleuriticae</i>	{ Cardui benedicti, Cardui Mariæ, Taraxaci, Scabiosæ.
<i>Quatuor aquæ catarrhales</i>	{ Farfaræ, Scabiosæ, Taraxaci, Veronicæ.
<i>Quatuor unguenta calida.</i>	{ Nervinum, Martiatum, Althææ, Agrippæ.
<i>Quatuor unguenta frigida</i>	{ Album camphoratum, Rosatum mesues, Populeum, Infrigidans galeni.
<i>Tres aquæ puerperarum</i>	{ Cardui Mariæ, Chamæpityos, Melissæ.

<i>Tria olea stomachica</i>	{ Absynthii, Cydoniorum, Masticinum.
<i>Tria salia stomachica</i>	{ Absynthii, Cardui benedicti, Centaurii minoris.

Sequuntur Pondera medicinalia cum suis signis.

Gr. gr.	Granum unum e. g. ponderis piperis.
ds.	Medium scrupulum, id est : decem grana.
¶ I.	Unum scrupulum, id est : viginti grana.
¶ I.	Drachmam unam, seu tres scrupulos, id est : grana sexaginta.
¶ s	Medium unciam seu quatuor drachmas, aut scrupulos duodecim.
¶ i	Unciam unam seu octo drachmas, aut scrupulos viginti quatuor.
¶ iii	Denotat Uncias tres, seu quadrantem librae Pharmaceuticæ.
lb. s.	Medium libram, seu uncias sex.
lb. I.	Libram unam, seu uncias duodecim.
m. I.	Manipulum, id est : quantum unâ manu prehendi potest.
m.s.	Manipulum semis, id est : medietatem prioris.
p. I.	Pugillum, id est : quod tribus digitis comprehenditur.
p. s.	Pugillum semis, seu : quod duobus digitis comprehenditur.
Adpondus omnium.	Ut in præscripta compositione de ultimo ingrediente tantum sumatur, quantum prior omnium dosis in se continet.

Libra una ponderis civilis Viennensis continet uncias novendecim.

Mensura una Viennensis continet libras quatuor.

